

ข้อเสนอธรรมนูญท้องถิ่นด้านการจัดการภัยพิบัติ: กรณีศึกษาตำบลบางช้าง จังหวัดนครปฐม

A Proposal of the Local Charter for Disaster Management: Case Study in Bangchang Sub-district, Nakhon Pathom Province

นิภาพรรณ เจนสันติกุล¹

Nipapan Jentsantikul¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ ปัญหา ทุนเดิมและศักยภาพของชุมชนบางช้าง และจัดทำข้อเสนอธรรมนูญท้องถิ่นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนในตำบลบางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ครู นักพัฒนาในชุมชน และสมาชิกของชุมชนจำนวน 10 คนและผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง แบบสังเกต และแนวคำถามการเสวนา การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาหรือวิเคราะห์แบบอุปนัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. ด้านปัญหา ทุนเดิมและศักยภาพของชุมชนบางช้าง พบว่า ทุนเดิมและศักยภาพของชุมชนบางช้าง คือ เป็นชุมชนที่มีวิธีการจัดการความรู้แบบไม่ชัดเจน โดยอาศัยประสบการณ์เดิมและภูมิปัญญาของประชาชนในการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งปัญหาของชุมชนบางช้าง คือ ไม่ได้มีการจัดทำสื่อหรือชุดความรู้ชนิดใดขึ้นมาเฉพาะ แต่เป็นการถ่ายทอดความรู้ผ่านประสบการณ์

2. ด้านการจัดทำธรรมนูญท้องถิ่นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนในตำบลบางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ธรรมนูญท้องถิ่นควรมีรายละเอียด 6 ข้อ ประกอบด้วย รายละเอียดทั่วไป รายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกการจัดการภัยพิบัติหมู่บ้าน คณะกรรมการการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้าน เครือข่ายการจัดการภัยพิบัติระดับตำบล กองทุนการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้าน รายละเอียดเฉพาะ ซึ่งรวบรวมมาจัดทำเป็น “ร่างข้อบัญญัติองค์การบริหาร ส่วนตำบลบางช้าง ว่าด้วยแนวทางการจัดการภัยพิบัติตำบลบางช้าง พ.ศ. ....” โดยรายละเอียดการจัดทำมีความสอดคล้องกับกระบวนการนโยบายสาธารณะที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกันและก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนทางสังคม

คำสำคัญ: ธรรมนูญท้องถิ่น, การจัดการภัยพิบัติ, กระบวนการนโยบายสาธารณะ

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

¹ Lecture, Department of Public Administration, Faculty Humanities and Social Science, Nakhon Pathom Rajabhat University

Abstract

This article aims to analyze the problem, old capital and capacity of Bangchang sub-district and to prepare a proposal of the Local Charter issues related to disaster management by Bang Chang sub-district, Amphur Samphran, Nakhon Pathom province. This study is a qualitative research. The key informants included community leaders, sages, teachers, community development officers and members of a community of 10 people and join the focus group of 24 people. The instruments used the semi-structured interview, observation and questionnaire of dialogue. The content analysis or analytic induction was used for analyzing the data.

The results showed;

1. The problem, old capital and capacity of Bangchang sub-district found that Bangchang is not clear about knowledge management. It based on previous experience and wisdom of the people in solving problems that occur as a community. The problems of Bangchang are not specific types of materials or knowledge but it transfers the knowledge through experience.

2. Results of the Local Charter on issues related to disaster management by the community in Bang Chang, Nakhon Pathom province are 6 items include a general description, details about the members of disaster management, committee on Disaster Management at the village level, network disaster management district level, fund disaster management at the village level and specific description, which garnered prepared "Draft Provision of Tambon Administrative Organization, Bangchang sub-district on disaster management in Bangchang sub-district, Year....." The details of preparation are consistent with the public policy process that focuses on collaborative learning and contributes to social change.

Keywords: Local Charter, Disaster Management, Public Policy Process

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานพัฒนานโยบายสาธารณะสะท้อนให้เห็นว่า วิวัฒนาการของกระบวนการนโยบายสาธารณะของประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ถือได้ว่าประเทศไทยยังล้าหลังเชิงนโยบายอย่างชัดเจน ส่งผลให้ประเทศไทยตกอยู่ในสภาวะที่เป็นโรคพร่องนโยบายอย่างรุนแรง (Severe Policy Deficiency Syndrome) เนื่องจากนโยบายสาธารณะยังเป็นเรื่องของฝ่ายการเมือง รัฐบาล ฝ่ายวิชาการ ที่ให้ความสำคัญกับคุณค่าและมิติต่างๆ อย่างไม่สมดุล โดยนโยบายสาธารณะมุ่ง

ไปที่เรื่องของเศรษฐกิจที่ให้โอกาสกับคนบางกลุ่ม ในขณะที่คนส่วนใหญ่เสียโอกาสและเสียเปรียบ ประชาชนเข้าไม่ถึงกระบวนการนโยบายของรัฐ ขาดองค์ความรู้และข้อมูลหลักฐานทางวิชาการที่นำมาเสนอสนับสนุนอย่างพอเพียงและขาดระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลนโยบายสาธารณะที่เกิดขึ้น ผลกระทบที่เกิดจากนโยบายสาธารณะต่างๆ จึงสะสมพอกพูน ไม่ได้ได้รับการแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนนโยบายเท่าที่ควร (กังวาน พรหมไทย และเกรียงศักดิ์ สร้อยสุวรรณ, ม.ป.ป: 2-3) เพื่อให้การจัดการนโยบายเป็นไปอย่างมี ส่วนร่วมและสอดคล้อง

ดังนั้นภาคประชาชนและนักวิชาการควรเข้ามามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนทัศนะและข้อคิดเห็นเชิงวิชาการเพื่อนำไปสู่การพัฒนานโยบายสาธารณะในท้องถิ่นและทำให้ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้ (นิภาพรรณ เจนสันติกุล, 2552: 125) และอาศัยทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนสร้างความเข้มแข็งและจัดการตนเอง (วิจิตา นินวน และชนิษฐา ชุสุข, 2557)

การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นนั้นมีผลตัวอย่างน้อย 2 ประการ ประการแรก ประชาชนสามารถออกแบบการพัฒนาให้ ตรงกับความ ต้องการของตนเองได้มากที่สุดและการพัฒนา เช่นนั้นมีความยั่งยืนกว่าการพัฒนาที่หน่วยงานข้างนอกออกแบบและวางแผนมาให้ ประการที่สองชุมชนมีความเข้มแข็งเพราะประชาชนได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้และมีส่วนร่วมคิดร่วมทำกัน อย่างกว้างขวาง (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2557: 97) และหากทำการศึกษาถึงสภาพการจัดการภัยพิบัติในระดับตำบลพบว่า ตำบลบางช้าง จังหวัดนครปฐม เป็นพื้นที่หนึ่งที่พบปัญหาทุกภัยในลักษณะรายวัน อันเกิดจากน้ำขึ้นน้ำลง ประกอบกับการมีฝนตกชุก จึงส่งผลต่อที่อยู่อาศัย และยังทำให้พื้นที่การเกษตรเสียหายเป็นจำนวนมาก ส่งผลต่อสุขภาพและเป็นสาเหตุของการเกิดโรคต่างๆ อาทิ น้ำกัดเท้า ซึ่งความเสียหายดังกล่าวเป็นผลจากการที่ประชาชนไม่สามารถคาดการณ์ระดับน้ำและการเตรียมความพร้อมป้องกันอุทกภัยที่ปฏิบัติแต่เดิมมาไม่เพียงพอ เนื่องจากปริมาณน้ำมีมากกว่าทุกปีที่ประสบมา (นิภาพรรณ เจนสันติกุล, 2557: 26) ดังนั้นการผลักดันให้ตำบลบางช้างมีธรรมนุญท้องถิ่นที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดทำข้อตกลงร่วมกันจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งกลไกดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและการสร้างความเข้าใจระหว่างประชาชนในพื้นที่ หากประชาชนในพื้นที่ขาดการมีส่วนร่วมและคัดค้านต่อการนำธรรมนุญท้องถิ่นไปปฏิบัติ อาจ

เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัตินั้นล้มเหลวได้ สอดคล้องกับ ทิพาพร พิมพิสุทธ์ (2549) ที่กล่าวว่า กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเป็นกระบวนการทางสังคม ผู้คนในสังคมต้องมีส่วนร่วม มองเห็นปัญหา ชับเคลื่อนให้สังคมเห็นเป็นปัญหาหมาหาชน เพื่อให้รัฐเข้ามาแก้ไขโดยกำหนดเป็นนโยบายที่ตอบสนองความต้องการและปัญหาของผู้มีส่วนได้เสียอย่างแท้จริง

กระบวนการดังกล่าวจะเกิดขึ้นในระบบการเมืองแบบเปิด รัฐไม่ผูกขาดอำนาจข้าราชการต้องทำงานและอดทนในการรับรู้ความต้องการและความหลากหลายในความคิด ผู้เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์นโยบายและตัดสินใจต้องตั้งอยู่บนฐานความรู้และปัญญาที่เปิดกว้าง เห็นความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ความเป็นธรรม ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นเป็นที่มาของบทความวิจัยเรื่องข้อเสนอธรรมนุญท้องถิ่นด้านการจัดการภัยพิบัติ: กรณีศึกษาตำบลบางช้าง จังหวัดนครปฐม เพื่อทำการวิเคราะห์ปัญหา ทุนเดิมและศักยภาพของชุมชนบางช้าง และการจัดทำข้อเสนอสำหรับธรรมนุญท้องถิ่นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนในตำบลบางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการชุมชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกันต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ ปัญหา ทุนเดิมและศักยภาพของชุมชนบางช้าง และจัดทำข้อเสนอสำหรับการจัดทำธรรมนุญท้องถิ่นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนในตำบลบางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ระเบียบวิธีวิจัย

1. วิธีการวิจัยและผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้นำทางการ ผู้นำไม่เป็นที่ทางการ ผู้นำอาวุโส ผู้นำการพัฒนา ครู นักพัฒนาในชุมชน ประชาชนชาวบ้าน หรือผู้นำทางภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำทางวัฒนธรรมประเพณี สมาชิกของชุมชน จำนวน 10 คนและผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม 24 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้ 1) มีภูมิลำเนาหรืออาศัยอยู่ในตำบลบางช้างไม่น้อยกว่า 10 ปี 2) เป็นบุคคลที่ทำงานหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการภัยพิบัติในชุมชน 3) เป็นบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมกับนโยบายสาธารณะและการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างแบบสังเกต และแนวคำถามการสนทนา

2. การรวบรวมข้อมูล

2.1 ดำเนินการสำรวจพื้นที่ประสบภัยในตำบลบางช้างซึ่งประกอบด้วย 11 หมู่บ้านสังเกตสภาพการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่

2.2 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้นำทางการ ผู้นำไม่เป็นที่ทางการ ผู้นำอาวุโส ผู้นำการพัฒนา ครู นักพัฒนาในชุมชน ประชาชนชาวบ้าน หรือผู้นำทางภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำทางวัฒนธรรมประเพณี สมาชิกของชุมชน จำนวน 10 คน

2.3 ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม โดยผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางช้าง รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางช้าง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางช้าง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางช้าง และประชาชนในพื้นที่จำนวน 24 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นระยะๆ ทุกครั้งที่สิ้นสุดการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละครั้ง โดยถอดเทปและเขียนรายละเอียดของการสัมภาษณ์ออกมา ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลนี้จะอยู่บนฐานของการวิเคราะห์ข้อมูลการตีความแบบอุปนัย (Analytic Induction)

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนา ด้วยการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) ซึ่งเป็นการตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม เพื่อนำเสนอและปรับปรุงแก้ไขข้อเสนอสำหรับการจัดทำธรรมนูญท้องถิ่นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนในตำบลบางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

4. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

4.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ตรวจสอบข้อมูลด้านเวลา สถานที่ และบุคคลที่ต่างกัน จะต้องได้ข้อมูลที่ตรงกัน

4.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) การตรวจสอบข้อมูลจากการเก็บข้อมูลในภาคสนาม ที่มีทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย หลังจากเก็บข้อมูลแล้วมาบันทึกข้อมูลด้วยกัน สรุปข้อมูลที่ได้และเห็นตรงกัน

4.3 การตรวจสอบสามเส้าด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodology Triangulation) การรวบรวมข้อมูลหลายวิธี ทั้งการสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนา การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (สุภางค์ จันทวานิช, 2552: 32, 34)

ผลการวิจัย

1. ด้านปัญหา ทุนเดิมและศักยภาพของชุมชนบางช้าง พบว่า ทุนเดิมและศักยภาพของชุมชนบางช้างเป็นชุมชนที่มีวิธีการจัดการความรู้แบบไม่ชัดเจน โดยอาศัยประสบการณ์เดิมและภูมิปัญญาของประชาชนในการร่วมกันแก้ไขปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้น ดังนั้นปัญหาของชุมชนบางช้างคือ ไม่ได้จัดทำสื่อชนิดใดขึ้นมาเฉพาะ แต่เป็นการถ่ายทอดความรู้ผ่านประสบการณ์ อย่างไรก็ตามวิธีการนำความรู้ที่ได้มาสู่กระบวนการจัดการความรู้ในเชิงกระบวนการนั้นชุมชนบางช้างได้มีการนำประสบการณ์เดิมมาใช้ในการเตรียมความพร้อม เช่น การพัฒนาเครื่องมือในการวัดระดับน้ำ การสร้างคันล่อมสวนซึ่งเป็นวิธีการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่โดยตรง โดยการก่อสร้างคันดินกันน้ำโอบล้อมพื้นที่ทั้งหมดไว้ เช่นการป้องกันน้ำท่วมสถานที่ราชการ โรงงานอุตสาหกรรม และสวนผลไม้ของราษฎรที่อยู่ในบริเวณซึ่งเกิดน้ำท่วมเป็นประจำ ส่วนน้ำฝนที่ขังอยู่ภายในพื้นที่จะระบายออกไปตามท่อระบายน้ำหรือโดยการสูบน้ำออกไป ข้อดีของคันล่อมสวนคือ ใช้สำหรับการป้องกันพื้นที่ชั่วคราวในช่วงเวลาเกิดอุทกภัย การก่อสร้างไม่ถาวรประชาชนสามารถรื้อออกได้ ข้อเสีย คือ อาจไม่สามารถป้องกันอุทกภัยได้เนื่องจากความสามารถในการป้องกันนั้นขึ้นอยู่กับระดับน้ำและความแรงของน้ำ และคุณภาพของดิน ดังนั้นการทำคันล่อมสวนผู้ทำควรมีความรู้เรื่องความลาดเทของพื้นที่ จุดที่สามารถระบายน้ำ เพราะรูปแบบการทำคันดินในแต่ละระดับแตกต่างกันต้องคำนึงถึงพื้นที่

สรุปได้ว่าทุนเดิมของชุมชนบางช้าง คือ มีวิธีการจัดการปัญหาโดยใช้ประสบการณ์เดิมและภูมิปัญญาของประชาชน

ศักยภาพของชุมชนบางช้าง คือ สามารถนำความรู้และประสบการณ์มาสู่กระบวนการจัดการความรู้ในเชิงกระบวนการ เช่น การพัฒนาเครื่องมือวัดระดับน้ำ การสร้างคันล่อมสวน เป็นต้น

2. ข้อเสนอสำหรับการจัดทำธรรมนุญท้องถิ่นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนในตำบลบางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

จากข้อมูลบทเรียนความรู้ในการจัดการภัยพิบัติ และแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ในชุมชนให้มีความพร้อมที่จะรับมือภัยพิบัติต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นใน 2 หัวข้อที่กล่าวมาข้างต้นประกอบกับข้อมูลที่ได้รับจากการสนทนากลุ่ม และการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดทำเป็นข้อเสนอสำหรับการจัดทำธรรมนุญท้องถิ่นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนได้ ซึ่งลักษณะของการออกแบบธรรมนุญท้องถิ่นที่เปรียบเสมือนร่างนโยบายสาธารณะเพื่อการจัดการท้องถิ่นด้วยตนเองในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะแบบแนวทางการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Approach) โดยธรรมนุญท้องถิ่นนี้จะมีเนื้อหาที่ครอบคลุมถึง 1) เนื้อหาสาระของนโยบาย (Policy Content) 2) ขั้นตอนของนโยบายมีใครเข้าไปเกี่ยวข้องบ้างและเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างไร (Policy Process) 3) ปัจจัยที่เป็นสาเหตุในการกำหนดนโยบาย และผลผลิตนโยบาย (Policy Determinants & Policy Output) และ 4) ผลลัพธ์นโยบายและผลกระทบจากนโยบาย (Policy Outcomes และ Policy Impact) และการดำเนินการนี้อยู่บนพื้นฐานของการกำหนดนโยบายด้วยตัวแบบการวิเคราะห์ที่เพิ่มขึ้นหรือส่วนที่เปลี่ยนแปลง/ ตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Model) ซึ่งเป็นตัวแบบที่เชื่อว่าเป็นกลยุทธ์ที่สามารถประนีประนอมหรือนำเสนอนโยบายใหม่โดยปรับเปลี่ยนเล็กน้อยได้ โดยไม่ต้องปรับเปลี่ยนใหม่ทั้งหมดทำให้การคัดค้านมีน้อยลง เพราะลักษณะและรูปแบบการจัดการใหม่ที่ถูกเสนอจะอยู่บนพื้นฐานของกลไกเดิม เพียงแต่มีการปรับแก้ในจุดอ่อน และเสริมในจุดแข็ง เพื่อให้การดำเนินการต่างๆ ในอนาคตเป็นไปได้โดยมีประสิทธิภาพ

มากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถร่างข้อเสนอสำหรับ
แนวทางการจัดการภัยพิบัติตำบลบางช้างซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. รายละเอียดทั่วไป

1.1 แนวทางการจัดการภัยพิบัติต้อง
เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1.1.1 เพื่อให้ชุมชนเกิดความ
ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการภัยพิบัติ

1.1.2 เพื่อให้ชุมชนได้รับผลกระทบ
จากภัยพิบัติที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด

1.1.3 เพื่อให้ชุมชนมีความ
พร้อมสูงสุดในการรับมือภัยที่กำลังจะเกิดขึ้น

1.1.4 เพื่อให้ชุมชนสามารถ
ร่วมกันรับมือในสถานการณ์ที่เกิดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.5 เพื่อฟื้นฟูบูรณะให้ชุมชน
กลับคืนสู่ภาวะปกติได้โดยเร็วที่สุดหลังการเกิดภัย

1.1.6 เพื่อเสริมสร้างความเข้ม
แข็ง และพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการให้กับ
บุคคล กลุ่ม และองค์กรชุมชนในตำบล

1.2 แนวทางการจัดการภัยพิบัติที่
กำหนดต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางช้าง โดยให้มีคณะกรรมการ
เครือข่ายการจัดการภัยพิบัติระดับตำบลและคณะกรรมการการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้านเข้ามา
มีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลบางช้าง

1.3 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

1.3.1 “ภัยพิบัติ” หมายถึง
เหตุการณ์ที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ
หรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งโดยตั้งใจและ
ไม่ตั้งใจในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง และมีศักยภาพที่จะก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงลด
จนก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน
และต่อสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสีย
สมดุลทางนิเวศวิทยา และภัยพิบัติยังเป็นสภาวะ

ที่ไม่เป็นปกติของสิ่งแวดล้อมอันจะก่อให้เกิดผลกระทบทางลบ และความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมเองและ
สุขภาพอนามัยของมนุษย์ได้ ภัยพิบัติอาจเกิดขึ้นได้
อย่างเฉียบพลันมีผลกระทบในระยะสั้นๆ หรืออาจ
เกิดสะสมมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง และมีผลกระทบ
อย่างต่อเนื่องยาวนานก็ได้ ซึ่งภัยพิบัติอาจสามารถ
แบ่งได้ เป็น ภัยธรรมชาติด้านน้ำ ภัยธรรมชาติด้าน
ลม ภัยธรรมชาติด้านไฟ ภัยธรรมชาติด้านดิน ภัย
พิบัติที่เกิดจากเชื้อโรคและภัยพิบัติที่เกิดจากสัตว์
และแมลง ภัยจากอุบัติเหตุทางคมนาคม และภัย
อื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้พื้นที่ ฯลฯ

1.3.2 “การจัดการภัยพิบัติ”
หมายถึง กระบวนการที่มีต่อเนื่องและเป็นระบบ
ตั้งแต่การหาแนวทางป้องกันและลดผลกระทบจาก
ภัย การเตรียมพร้อมในการรับภัย การตอบสนองใน
สถานการณ์ที่เกิดภัย และ การฟื้นฟูบูรณะและการ
ก่อสร้างใหม่หรือการจัดการหลังการเกิดภัย

1.3.3 “สมาชิกการจัดการภัย
พิบัติหมู่บ้าน” หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่สิบ
แปดปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
ของหมู่บ้านไม่น้อยกว่าร้อยแปดสิบวัน

2. รายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกการ
จัดการภัยพิบัติหมู่บ้าน

สมาชิกการจัดการภัยพิบัติหมู่บ้านมีสิทธิและหน้าที่
ดังต่อไปนี้

2.1 ร่วมกำหนดแนวทางการจัดทำ
แผนการจัดการภัยพิบัติในระดับหมู่บ้าน

2.2 ร่วมบริหารจัดการ และร่วม
ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติในระดับ
หมู่บ้าน

2.3 ร่วมจัดทำและปรับปรุงกฎ
ระเบียบการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้าน

2.4 มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งและ
ถอดถอนคณะกรรมการการจัดการภัยพิบัติระดับ
หมู่บ้าน

2.5 ตรวจสอบการดำเนินงาน
ด้านการจัดการภัยพิบัติตำบลบางช้างของคณะ

กรรมการการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้านและคณะกรรมการเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติระดับตำบล

3. คณะกรรมการการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้าน

3.1 คณะกรรมการการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้านมีจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน ซึ่งมีการเสนอชื่อและได้รับการคัดเลือกจากมติที่ประชุมของสมาชิกการจัดการภัยพิบัติหมู่บ้าน และให้คณะกรรมการการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้านเลือกกรรมการหนึ่งคนเป็นประธานฯ

3.2 กรรมการการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้าน ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

3.2.1 ต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของหมู่บ้านไม่น้อยกว่าร้อยแปดสิบวัน

3.2.2 เป็นบุคคลมีความน่าเชื่อถือของคนในชุมชน มีคุณธรรม หรือมีความรู้ที่สมาชิกชุมชนยอมรับ

3.2.3 ไม่เป็นบุคคลทุพพลภาพ หรือ ต้องคดีอาญา

3.3 คณะกรรมการการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้านมีวาระการดำรงตำแหน่งจำนวนคราวละสองปี

3.4 กรรมการการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้าน พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

3.4.1 ตาย

3.4.2 ลาออก

3.4.3 ครบวาระตามการดำรงตำแหน่ง

3.4.4 ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้าน และคณะกรรมการเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติระดับตำบล โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

3.4.5 ปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์การบริหารจัดการกองทุนการจัดการภัยพิบัติหมู่บ้าน

3.4.6 คณะกรรมการการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้านมีมติไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดให้พ้นจากตำแหน่งเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ หรือทำผิดกฎระเบียบการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้านอย่างร้ายแรง

3.4.7 สภากองทุนการบริหารส่วนตำบลมีมติไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาทั้งหมดให้พ้นจากตำแหน่ง เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ หรือทำผิดระเบียบข้อบังคับการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้านอย่างร้ายแรง

3.5 คณะกรรมการการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

3.5.1 บริหารจัดการ ดูแลรักษาทางน้ำสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

3.5.2 ประสานจัดทำแผนการจัดการ และกิจกรรมการจัดการภัยพิบัติในระดับหมู่บ้าน

3.5.3 สร้างจิตสำนึกให้แก่สมาชิกการจัดการภัยพิบัติหมู่บ้านเห็นถึงความสำคัญของปัญหาภัยพิบัติ และเข้ามามีส่วนร่วมจัดการภัยพิบัติในระดับหมู่บ้าน

3.5.4 ประสาน จัดทำและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านภัยพิบัติให้แก่สมาชิกการจัดการภัยพิบัติหมู่บ้าน

3.5.5 ประสานความร่วมมือกับบุคคล หน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติในหมู่บ้าน

3.5.6 จัดทำรายงานผลการดำเนินงานด้านการจัดการภัยพิบัติในระดับหมู่บ้าน เสนอต่อที่ประชุมหมู่บ้าน และที่ประชุมคณะกรรมการเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติระดับตำบลอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

3.5.7 ปฏิบัติหน้าที่เป็นคณะกรรมการกองทุนการจัดการภัยพิบัติหมู่บ้าน

3.5.8 บริหารจัดการกองทุนการจัดการภัยพิบัติหมู่บ้านให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

4. คณะกรรมการเครือข่ายการจัดการ ภัยพิบัติระดับตำบล

4.1 คณะกรรมการเครือข่ายการจัดการ
จัดการภัยพิบัติระดับตำบลมีจำนวนไม่น้อยกว่า
สิบเอ็ดคนแต่ไม่เกินยี่สิบสองคน ซึ่งมาจากการคัดเลือก
กันเองของคณะกรรมการการจัดการภัยพิบัติ
ระดับหมู่บ้าน จำนวนหมู่บ้านละสองคน และให้
คณะกรรมการเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติระดับ
ตำบลเลือกกรรมการหนึ่งคนเป็นประธานฯ

4.2 คณะกรรมการเครือข่ายการจัดการ
จัดการภัยพิบัติระดับตำบล ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

4.2.1 เป็นคณะกรรมการการจัดการ
จัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้าน

4.2.2 มีอายุตั้งแต่สิบแปดปี
บริบูรณ์ขึ้นไป

4.2.3 มีแนวคิดและจิตสำนึกใน
ด้านการจัดการภัยพิบัติแบบมีส่วนร่วม

4.2.4 มีประสบการณ์การทำงาน
การจัดการภัยพิบัติไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

4.3 คณะกรรมการเครือข่าย
การจัดการภัยพิบัติระดับตำบลมีวาระการดำรง
ตำแหน่งสองปี และจะดำรงตำแหน่งได้ไม่เกินสอง
วาระติดต่อกัน

4.4 คณะกรรมการเครือข่ายการจัดการ
จัดการภัยพิบัติระดับตำบล พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

4.4.1 ตาย

4.4.2 ลาออก

4.4.3 ครบวาระตามการดำรง
ตำแหน่ง

4.4.4 พ้นจากตำแหน่งคณะ
กรรมการการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้าน

4.4.5 ขาดการประชุมของเครือ
ข่ายการจัดการภัยพิบัติระดับตำบลเกินสามครั้ง
ติดต่อกันโดยไม่ได้แจ้งต่อคณะกรรมการเครือข่าย
การจัดการภัยพิบัติระดับตำบล

4.4.6 คณะกรรมการเครือข่าย
การจัดการภัยพิบัติระดับตำบลมีมติไม่น้อยกว่า
สองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดให้พ้นจาก
ตำแหน่ง เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ หรือกระทำผิด
ระเบียบของคณะกรรมการการจัดการภัยพิบัติทั้ง
ในระดับหมู่บ้านและระดับตำบลอย่างร้ายแรง

4.4.7 สภากองคการบริหาร
ส่วนตำบลมีมติไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวน
สมาชิกสภาทั้งหมดให้พ้นจากตำแหน่งเพราะ
บกพร่องต่อหน้าที่ หรือกระทำผิดระเบียบของคณะ
กรรมการการจัดการภัยพิบัติทั้งในระดับหมู่บ้าน
และระดับตำบลอย่างร้ายแรง

4.5 คณะกรรมการเครือข่ายการจัดการ
จัดการภัยพิบัติระดับตำบล มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

4.5.1 สนับสนุนการดำเนินงาน
ของคณะกรรมการการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้าน

4.5.2 ดำเนินการประสานแผน
จัดการภัยพิบัติของแต่ละหมู่บ้าน

4.5.3 สนับสนุนงานของ
เครือข่ายภัยพิบัติระดับหมู่บ้าน และเครือข่าย
ภัยพิบัติระดับตำบล

4.5.4 ประสานจัดทำและเผยแพร่
ข้อมูลข่าวสารด้านภัยพิบัติให้แก่ระดับชุมชน
และระดับตำบล

4.5.5 ติดตามการดำเนินงาน
บริหารจัดการภัยพิบัติของคณะกรรมการ
จัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้าน

4.5.6 ประสานความร่วมมือกับ
บุคคล หน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้ามา
สนับสนุนการจัดการภัยพิบัติทั้งระดับหมู่บ้านและ
ระดับตำบล

4.5.7 จัดทำรายงานการดำเนินงาน
ด้านภัยพิบัติระดับตำบลอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง
เสนอต่อที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

5. กองทุนการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้าน

5.1 ให้มีกองทุนการจัดการภัยพิบัติหมู่บ้าน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินที่ได้รับ การสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วน ตำบล การระดมทุนสนับสนุนจากภายในชุมชนและ ภายนอกชุมชน การจัดเก็บเงินค่าปรับผู้กระทำผิด ต่อกฎระเบียบการจัดการภัยพิบัติหมู่บ้าน การจัด เก็บเงินค่าสมาชิกการจัดการภัยพิบัติหมู่บ้าน หรือ การรับเงินบริจาคเพื่อการบริหารจัดการภัยพิบัติ

5.2 วัตถุประสงค์ในการใช้เงิน กองทุนการจัดการภัยพิบัติหมู่บ้าน

5.2.1 เพื่อการบริหารจัดการภัย พิบัติหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพ

5.2.2 เพื่อการสนับสนุนการ ดำเนินงานและบริหารจัดการภัยพิบัติตำบลบาง ช่างของคณะกรรมการเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติ ระดับตำบล

5.2.3 เพื่อเป็นค่าตอบแทนหรือ จัดสวัสดิการให้แก่คณะกรรมการการจัดการภัย พิบัติระดับหมู่บ้าน และสมาชิกการจัดการภัยพิบัติ หมู่บ้าน

5.3 ให้คณะกรรมการกองทุนการ จัดการภัยพิบัติหมู่บ้านมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

5.3.1 กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ระเบียบและวิธีการดำเนินงานของการใช้ เงินกองทุนการจัดการภัยพิบัติหมู่บ้าน

5.3.2 พิจารณาการใช้เงิน กองทุนการจัดการภัยพิบัติหมู่บ้านเพื่อใช้ตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

5.3.3 ติดตาม รายงาน และ ประเมินผลการใช้จ่ายเงินกองทุนการจัดการภัย พิบัติหมู่บ้านอย่างน้อยปีละสองครั้งเสนอต่อที่ ประชุมหมู่บ้าน

6. รายละเอียดเฉพาะ

6.1 ให้มีการเลือกคณะกรรมการ การจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้านให้เสร็จสิ้น

ภายในระยะเวลาเก้าสิบวันภายหลังจากประกาศ ใช้แนวทางการจัดการภัยพิบัติตำบลบางช่าง

6.2 ให้มีการเลือกคณะกรรมการ เครือข่ายการจัดการภัยพิบัติระดับตำบลให้เสร็จ สิ้นภายในระยะเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวันภายหลังจาก ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลบางช่าง ว่า ด้วยแนวทางการจัดการภัยพิบัติตำบลบางช่างนี้ ประกาศใช้บังคับ

ทั้งนี้จากการนำรายละเอียดทั้ง 6 ข้อข้าง ดันมาจัดทำเป็น “ร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วน ตำบลบางช่าง ว่าด้วยแนวทางการจัดการภัยพิบัติ ตำบลบางช่าง พ.ศ. ....” และนำร่างนี้ไปใช้ ประกอบการจัดเวทีการคืนข้อมูลจากงานวิจัยและ การบริการวิชาการเพื่อร่วมหาแนวทางการจัดการ ภัยพิบัติในอนาคตร่วมกับผู้นำชุมชนในตำบลบาง ช่างแล้ว พบว่า ผู้นำชุมชนทั้งหมดเห็นด้วยที่จะให้ มีการยกร่างข้อบัญญัติฉบับนี้ โดยเฉพาะประธาน สภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางช่างที่ระบุว่ายินดี นำร่างนี้เข้าที่ประชุมสภาฯ เพื่อพิจารณาต่อไป

อภิปรายผล

1. ด้านปัญหา ทุนเดิมและศักยภาพของ ชุมชนบางช่าง พบว่า ชุมชนบางช่างเป็นชุมชนที่ มีวิธีการจัดการความรู้แบบไม่ชัดเจน โดยอาศัย ประสบการณ์เดิมและภูมิปัญญาของประชาชนใน การร่วมกันแก้ไขปัญหาคู่ทุกภัยที่เกิดขึ้นตั้งนั้น ชุมชนบางช่างจึงไม่ได้จัดทำสื่อชนิดใดขึ้นมาเฉพาะ แต่เป็นการถ่ายทอดความรู้ผ่านประสบการณ์ สอดคล้องกับ ประสิทธิ์ ประครองศรี (2554: 107) ที่สรุปว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นระบบองค์ความรู้ แบบองค์รวมที่มีความจำเพาะเจาะจงให้เหมาะสม กับท้องถิ่นและสภาพการณ์ด้านการจัดการภัย พิบัติย่อมสัมพันธ์กับองค์ความรู้ด้านการจัดการ ภัยพิบัติทุกภัย เป็นต้น และสอดคล้องกับ ฤทธิรงค์ จุฑาพฤตนิกร และอันธิกา สวัสดิ์ศรี (2556: 83) ที่ ได้สรุปให้เห็นถึงการใช้ภูมิปัญญาของชุมชนคลอง

บึงไผ่และคลองบัวขวัญในการวางแผนระยะกลาง และระยะยาว กล่าวคือ การปรับปรุงศูนย์ชุมชนเป็น บ้านพักพิงยามประสบภัยพิบัติ รวมถึงการติดตั้งถัง น้ำดื่มชุมชน การติดตั้งครัวกลางและห้องน้ำชุมชน ในศูนย์ชุมชนเป็นแผนระยะกลางที่หากได้รับการ สนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่นก็สามารถปฏิบัติ ได้ทันที ในการรับมือกับภัยพิบัติอย่างถาวร ชุมชน ทั้งสองแห่งมีการวางแผนระยะยาวที่จะพัฒนา ทางกายภาพและเศรษฐกิจชุมชนเพื่อให้มีวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมากขึ้นโดยเฉพาะการพัฒนา กายภาพของที่อยู่อาศัยให้ขึ้นไปตามมาตรฐานที่ อยู่อาศัยตามที่กฎหมายกำหนด

2. การจัดทำธรรมนูญท้องถิ่นใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติโดย ชุมชนในตำบลบางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัด นครปฐมมีรายละเอียด 6 ข้อ ประกอบด้วย รายละเอียดทั่วไป รายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิก การจัดการภัยพิบัติหมู่บ้าน คณะกรรมการการจัดการ ภัยพิบัติระดับหมู่บ้าน เครือข่ายการจัดการภัย พิบัติระดับตำบล กองทุนการจัดการภัยพิบัติระดับ หมู่บ้าน รายละเอียดเฉพาะ ซึ่งรวบรวมมาจัดทำ เป็น “ร่างข้อบัญญัติองค์การบริหาร ส่วนตำบล บางช้าง ว่าด้วยแนวทางการจัดการภัยพิบัติตำบล บางช้าง พ.ศ. ....” โดยรายละเอียดการจัด ทำมีความสอดคล้องกับกระบวนการนโยบาย สาธารณะที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกันและก่อให้เกิด การปรับเปลี่ยนทางสังคม (ประเวศ วะสี, 2552: 14) ที่มีลักษณะความสัมพันธ์ของภาคส่วนหน่วย องค์กร หรือผู้กระทำต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง กันบนพื้นฐานการแลกเปลี่ยนทรัพยากร (อิศเรศ สันสนีวิทย์กุล, 2556: 43) และการจัดทำธรรมนูญ ท้องถิ่นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัย พิบัติโดยชุมชน เป็นการเสริมสร้างการจัดการ ตนเองของชุมชน สอดคล้องกับ สำนักงานกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2557: 102) ที่ สรุปสาระสำคัญของการจัดการตนเองของชุมชน ไว้ 3 ประการ (1) ชุมชนท้องถิ่นเป็นพื้นที่ฐานราก

ของสังคม และเป็นหน่วยที่สำคัญในกระบวนการ เปลี่ยนแปลงเพื่อปฏิรูปสังคม แต่ปัจจุบันชุมชน ท้องถิ่นมีความอ่อนแอ เพราะถูกตัดโอกาส ขาด อำนาจในการบริหารจัดการตนเอง ขณะที่ชุมชน ท้องถิ่นในหลายพื้นที่ได้แสดงให้เห็นว่ามีพลังและ ศักยภาพที่จะบริหารจัดการตนเองได้เป็นอย่างดี (2) การปฏิรูปและสร้างสังคมไทยให้เข้มแข็ง มีความ สมดุลและยั่งยืนอย่างแท้จริง จำเป็นต้องริเริ่มที่ ชุมชนท้องถิ่น โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้โอกาส แก่ชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการวาง โครงสร้างพื้นฐานของประเทศ และ (3) ธรรมนูญ เพื่อการจัดการตนเองเป็นแนวทางในการใช้อำนาจ ของภาคประชาชน ที่จะแสดงออกถึงเจตจำนงค์ ร่วมของชุมชนท้องถิ่นในระดับต่างๆ เพื่อนำไปสู่ การปฏิรูประบอบประชาธิปไตย และการปฏิรูป ทางสังคม อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำคัญในการปรับ โครงสร้างทางสังคม จากระดับล่างไปสู่ระดับ บน และปรับโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับ ภาคพลเมืองให้มีความเป็นธรรมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับ กฎหมายอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อให้มีความครอบคลุม การจัดการทุกด้าน และไม่ขัดกับกฎหมายหลักอื่นๆ ที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน
2. ควรศึกษาและจัดทำร่างข้อบังคับ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งน้ำ สาธารณะ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำร่างข้อเสนอที่มีรายละเอียด 6 ข้อ ประกอบด้วย รายละเอียดทั่วไป รายละเอียด เกี่ยวกับสมาชิกการจัดการภัยพิบัติหมู่บ้าน คณะกรรมการการจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้าน เครือข่ายการจัดการภัยพิบัติระดับตำบล กองทุน

การจัดการภัยพิบัติระดับหมู่บ้าน รายละเอียดเฉพาะ ซึ่งรวบรวมมาจัดทำเป็น “ร่างข้อบัญญัติองค์การบริหาร ส่วนตำบลบางช้าง ว่าด้วยแนวทางการจัดการภัยพิบัติตำบลบางช้าง พ.ศ. ....” ไปสู่การขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิบัติในชุมชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับบริบทของตำบลบางช้าง จังหวัดนครปฐม

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการจัดการภัยพิบัติของชุมชนอื่น เพื่อศึกษาถึงกระบวนการ วิธีการและการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับการสนับสนุน และได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากคณะกรรมการกองทุนวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมทุกท่าน รวมถึงสำนักงานกองทุน

สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการอนุมัติทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้จากงบประมาณรายได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ภายใต้โครงการวิจัยท้องถิ่นภายใต้โครงการนครปฐม: นครแห่งความผาสุกทุกชุมชนท้องถิ่น ปีงบประมาณ 2557

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบางช้าง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางช้าง กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในตำบลบางช้าง ข้าราชการ และพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางช้าง และที่สำคัญชาวบ้านในชุมชนบางช้างทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่สละเวลาในการตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องของระเบียบวิธีการวิจัย ความถูกต้องของภาษาและพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กั้ววาน พรหมไทย และเกรียงศักดิ์ สร้อยสุวรรณ. (ม.ป.ป). *รูปแบบกระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะ เพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม กรณีการจัดทำธรรมนูญสุขภาพ เทศบาลตำบลวัดโบสถ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก*. ม.ป.ท.
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2557). สภาพปัญหาและอุปสรรคของการจัดการอุทกภัยในตำบลบางช้าง จังหวัด นครปฐม. *วารสารศรีปทุม ชลบุรี*. 11 (2): 25-30.
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2552). นโยบายสาธารณะ: ทิศทางและแนวโน้มของการกำหนดนโยบายในสภาพ แวดล้อมของการเปลี่ยนแปลง. *วารสารวิชาการราชภัฏตะวันตก*. 4 (1): 115-126.
- ทิพาพร พิมพิสุทธิ. (2549). *บทความนโยบายสาธารณะที่ตีบนฐานเสรีภาพและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนัก พิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประเวศ วะสี. (2552). *กระบวนการนโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ปิยอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด
- ประสิทธิ์ ประครองศรี. (2554). มหัตถจริยภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการภัยพิบัติธรรมชาติของชุมชนในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ. *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ "การจัดการภัยพิบัติธรรมชาติในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อการพึ่งพาตนเองของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน"*:107-119.
- ฤทธิรงค์ จุฑาพฤตนิกร และอันธิกา สวัสดิ์ศรี. (2556). การจัดการน้ำท่วมด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน รายได้น้อย. *วารสารนักบริหาร*. 33 (4): 72-85.
- วิชิตา นินวน และชนิษฐา ชูสุข. (2557). ทิศทางสังคมและความเข้มแข็งของชุมชนในตำบลหนองแรด อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 33 (5): 110-121.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สำนัก พิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2557). *รายงานสุขภาพคนไทย 2557*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- อิศเรศ ต้นสนีย์วิทยกุล. (2556). การศึกษาวิเคราะห์นโยบายการส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมโดยใช้ตัวแบบ เครื่องข่ายนโยบาย. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*. 11 (2): 39-57.